



Gönderim: 08.10.2021

Düzeltilme: 28.12.2021

Kabul: 31.01.2022

Tür: Kitap İncelemesi

Üniversite-okul ortaklığı

Halim GÜNER^a

^a Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, E-posta: h.guner@alparslan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1537-7655

Özet

Öğretmenlerin profesyonel gelişiminin bir ayağı olan üniversite okul ortaklığı ülkemizde az değinilen ve pratik olarak az uygulanan bir konudur. Değerlendirmeye konu olan kitap tam da bu noktaya eğilmektedir. Öğretmenlerin profesyonel gelişimini farklı ülke örneklerinden geniş bir çerçevede ele alan kitap, sonraki bölümlerde üniversite okul ortaklığı uygulamalarını ele alarak konuyu derinleştirmiştir. Türkiye örneklerine de değinen kitap hali hazırda uygulanan bir örneğe dahil olan öğretmenler ile yapılan kapsamlı görüşmeler ile uygulamanın tüm yönlerini gözler önüne sermiştir. Kitap ülkemizde eksik olan üniversite okul ortaklığının nasıl olması gerektiği yönünde verilen değerli öneriler ile son bulmuştur. Sonuç olarak kitap ciddi bir açığı kapatmak ve ileride olabilecek üniversite okul ortaklıklarına rehber olmak yönlerinden faydalı ve önemli bir katkı sağlamıştır.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen, profesyonel gelişme, üniversite-okul ortaklığı.

University-school partnership

Abstract

University-school partnership, which is one of the pillars of the professional development of teachers, is a subject that is rarely mentioned and practically applied in our country. The book that is the subject of the review addresses exactly this point. The book, which deals with the professional development of teachers in a wide range of examples from different countries, has deepened the subject by addressing university-school partnership practices in the following chapters. The book, which also touches on the examples of Turkey, revealed all aspects of the practice through extensive interviews with teachers who were included in an already applied example. The book ended with valuable suggestions on how the university-school partnership should be, which is missing in our country. As a result, the book made a useful and important contribution in closing a serious gap and guiding future university-school partnerships.

Keywords: Teacher, Professional development, university-school partnership

Kaynak Gösterme

Güner, H. (2022). Üniversite-okul ortaklığı [Kitap İncelemesi]. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 8(1), 94-100.

Giriş

Günümüzde tek başına ayakta kalabilmek, tek başına ilerleyebilmek, çağa ayak uydurmak, yenilikleri takip edebilmek, bu yenilik ve gelişmelerden kendisi için yararlı olanı fark ederek bunları benimseyebilmek, hayatına adapte edebilmek, uyum sağlayabilmek ve bütün bunları sürdürülebilir kılmak ne derece mümkündür? Tıpkı insanoğlu bir arada ve birbirine destek vererek daha güçlü ve üretken olabiliyorsa, kurumlar da birlikte ve birbirlerine destek vererek daha güçlü, üretken, daha vizyoner, daha yaratıcı ve daha başarılı olabilmektedir. Sağlam temellere dayanan, iyi planlanmış, görev tanımları ve iş akışları iyi çizilmiş, iletişim kanalları doğru şekillendirilmiş, karşılıklı yarar ilişkisi azami gözetilmiş ortaklıklar, adeta “birlikten kuvvet doğar” sözünün hakkını verircesine birbirlerine destek olmakta, yeri geldiğinde birbirlerine mentorluk yapmakta, yenilikleri birlikte kovalayarak birbirlerini ileriye taşımaktadır.

Son yıllarda hem dünyada hem de ülkemizde eğitim sektöründeki işbirliklerine yoğun ilgi gösterilmektedir. Bakioğlu ve Kirişçi Sarıkaya, *Üniversite-Okul Ortaklıkları* kitabını bu yoğun ilginin teorik temellere oturtulabilmesi ve Türkiye bağlamında üniversite-okul ortaklıklarının temel bileşenlerinin sistematik ve açık bir şekilde ortaya konulabilmesi amacı ile kaleme almıştır. Bu açıdan literatürde ciddi bir boşluğu doldurmakta olduğu rahatlıkla söylenebilen bu kitap, aynı zamanda öğretmen mesleki gelişim modelleri arasında sıralanan üniversite-okul ortaklığı modelini de detaylı olarak incelemektedir.

Kitap akıcı ve anlaşılır bir dil kullanarak yazılmış, yeri geldiğinde tablo ve şekillere yer verilerek konular daha açık ve sade bir şekilde ele alınmaya çalışılmıştır. Temel olarak beş bölümden oluşan kitabın ilk iki bölümü teori, üçüncü bölümü yazarların konu ile ilgili yürüttüğü bir araştırma, dördüncü bölümü tartışma ve beşinci bölümü öneriler şeklinde tasarlanmıştır.

“Profesyonel Gelişim Kavramı” başlığını taşıyan birinci bölümde bu kavram, öğretmenlerin profesyonel gelişimi bağlamında oldukça detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Kitapta profesyonel gelişim kavramı ve mesleki gelişim kavramı değişimli olarak kullanılmış ve aynı şeyi ifade etmiştir. Literatürde görüş birliğine varılmış, belli açılardan sınırları çizilmiş bir tanımı bulunmayan öğretmenlerin profesyonel gelişimi; farklı kaynaklarda kariyer geliştirme, insan kaynakları geliştirme, sürekli profesyonel gelişim, mesleki gelişim, yaşamboyu eğitim gibi farklı terimler ile karşılanmaya çalışılmıştır. Kitabın birinci bölümünde bu karmaşaya dikkat çekilmiş, kavramın daha iyi anlaşılabilmesi için alanın belli başlı teorisyenlerinden alıntılar verilerek kavram derinlemesine ele alınmıştır.

“Öğretmenlerin Profesyonel Gelişimi ve Öğrencilerin Etkili Öğrenmesi” başlığı taşıyan kısımda 21. yüzyılın insanını yetiştiren ve bu yüzyılın beklentilerine cevap sunabilen “yüksek kalitede ve yeterlikte” öğretmenlerin öğrenci ve kendi gelişimlerini devamlı olarak sorgulaması ve bu doğrultuda sürekli olarak öğrenmeyi ve yaşamboyu gelişmeyi temel prensip haline getirmesi gerektiği belirtilerek profesyonel gelişim ile öğrenci öğrenmesi arasındaki ilişki açık bir şekilde sunulmaktadır. “Profesyonel Gelişimi Değerlendirebilmek”, başlığı altında bu değerlendirmenin sadece mesleki gelişimin etkisini değerlendirmek için değil aynı zamanda çeşitli kanallar aracılığıyla sunulan, belli bir bütçe ayrılan, emek ve zaman harcanan mesleki gelişim aktivitelerinin daha etkili ve verimli olacak şekilde geliştirilmesi için veri sağlayan bir süreç olarak bakılması gerektiği belirtilmektedir. “Profesyonel Gelişim Modelleri” başlıklı kısımda örgütsel ortaklık modelleri ile bireysel modeller detaylı bir şekilde ele alınmış ve modeller tek tek tanıtılmıştır. Örgütsel ortaklık modellerinden profesyonel gelişim okulları, kurumlar arası işbirlikler, okul ağları, öğretmen ağları, uzaktan eğitim ve üniversite-okul ortaklıkları ele (Villegas-Reimer, 2003) alınmıştır. “Üniversite-Okul Ortaklığı Modeli” başlığı altında farklı şekillerde tasarlanabilen ortaklık modellerine değinilmekte; yapısal olarak tek katmanlı, çok katmanlı ve karmaşık üniversite-okul ortaklıklarına (Baker, 2011) açıklamalar getirilmektedir. Üniversite-okul ortaklıklarının başarılı olabilmesinin önemli bir faktörü olarak eşit statüdeki kurumların karşılıklı yarar ilişkisi içerisinde, kazan-kazan prensibi ile bir araya gelmesinin önemi vurgulanmaktadır. Bu bölümde ayrıca Türkiye’de yürütülmüş üniversite-okul ortaklığı uygulama örneklerine ve araştırmalarına yer verilmektedir. Örneğin; üniversiteyi öğretmenlik mesleğinin uygulandığı gerçek ortam olan okula taşıyarak meslek eğitiminde teori ve uygulamayı birleştiren “Okulda Üniversite” (Özcan, 2012) modeli ve öğretmen adaylarının mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimini desteklemek hem de ortaokul öğrencilerinin matematik ilgisini ve başarısını artırmak amacıyla planlanmış “Matematik Atölyesi Fakülte-Okul İşbirliği” (Gönüllü Bir Çalışmadan “Fakülte-Okul İşbirliği Modeli” Projesine Uzanan Yolculuk, 2019) modeli uygulanmış örneklerden ikisidir.

Birinci bölümün son kısmında bir tür eğitim hastanesi analogisi ile kurgulanan ve 1980’li yıllarda ABD’de kurulmuş ve yıllar içinde özellikle ABD, Kanada, İngiltere ve Avustralya’da yaygınlık kazanan profesyonel gelişim okullarına ve bu okulların özelliklerine yer verilmiştir. Bu kısımda aday öğretmenlerin teorik bilgilerini pratiğe dönüştürebileceği, deneyim kazanabileceği; hizmet içi öğretmenlerin aday öğretmenlerden ve ortaklık süreci içinde yer aldığı eğitim fakültesi öğretim üyelerinden öğrenebileceği ve gelişebileceği; öğretim üyelerinin ise K-12 öğretmenlerin uygulamalarından yararlanabileceği bu örgütler arası ortaklık yapısının akreditasyonu ve akreditasyon standartlarına detaylı olarak yer verilmiştir. Bu standartlar,

Türkiye’de yürütülmekte olan üniversite-okul ortaklıkları uygulamalarını daha verimli ve işlevsel kılmak için kılavuz olarak görülebilir.

2. bölüm “Örgütler Arası İşbirliği Teorisi” temel başlığı altında sunulmaktadır ve bu bölümde işbirliği kavramı; “İşbirliği Dinamikleri”, “İşbirliği süreçleri”, “İşbirliği İçin Anahtar Boyutlar” alt başlıkları ile detaylı olarak incelenmiştir. Bu bölümde sunulan işbirliği çerçevesinin, üniversite-okul ortaklığı sürecinin aşamalarının ve bağlamının ele alması açısından incelenmesi önemli görülmektedir. Gray’in (1989) problemi belirlemek, yön belirlemek ve uygulamak aşamaları tanımlanan işbirliği teorilerinden birisidir.

3. bölüm “Bir Araştırma” başlığı altında üniversite-okul ortaklığı modelinin Türkiye bağlamında incelenmesi amacı ile yazarların İstanbul’da uygulanan bir modelin paydaşları ile yüz yüze görüşmeler yaparak 2016-2017 yıllarında yürüttüğü çalışmaya yer verilmiştir. Fenomenoloji araştırması olarak gerçekleştirilen araştırmanın amacı model içinde yer alan paydaşların deneyim ve görüşleri olarak belirtilmiştir. Bulgular “etkileşim”, “süreç”, “yapısal özellikler”, “durum-bağlam”, ve “geribildirim-değerlendirme” olmak üzere beş tema altında toplanmıştır.

4. bölüm “Tartışma”da üniversite-okul ortaklığı, yazarlar tarafından yürütülen araştırmanın güncel ve ilgi çekici bulgularından yararlanılarak literatür çerçevesinde oldukça detaylı ve derin olarak tartışılmıştır. Bu bölüm üniversite-okul ortaklıklarının yürütülmesinin ne kadar zor, çetrefilli ve çatışmalara açık bir yapıda olduğunu kanıtlara dayalı olarak çarpıcı bir şekilde sunmaktadır. Araştırmada elde edilen en çarpıcı sonuç etkileşim teması altında görülen iletişim, ilişki ile ilgili duygular, ilişki ile ilgili tutumlar ve kopukluk ile ilgili görüşlerdir.

“Öneriler” başlıklı son bölümde ise uygulayıcılara, araştırmacılara ve politika yapıcılara kitap boyunca ele alınan kavramsal tartışmalar ve 3. bölümde sunulan araştırmanın bulguları doğrultusunda çeşitli öneriler sıralanmaktadır. Öneriler maddeler halinde açık olarak sunulmuştur ve ilgi çekmektedir. Örneğin öğretmenler, akademisyenler ve öğrenciler arasında etkileşim ve iletişim artması için uygun ortam ve mekânların oluşturulması birçok önemli öneriden bir tanesidir.

Sonuç olarak *Üniversite-Okul Ortaklığı* kitabı; hem modern bir öğretmen mesleki gelişim modelini tanıtmaya, hem de üniversite ve okulun çeşitli amaçlar için bir araya gelerek ortak bir paydada buluşması ve karşılıklı yarar ilişkisi içerisinde işbirliğine dayanan düzenlemeler yapması olgusunu temel bileşenleri ile birlikte oldukça detaylı olarak okuyucuya sunması açısından son yıllarda alana kazandırılmış önemli bir eser olarak görülmektedir. Yalın ve akıcı bir dille kaleme alınan eserin; alanın uzmanları, yükseköğretim ve okul yöneticileri,

öğretim elemanları, öğretmenler, öğretmen eğitimcileri ve aday öğretmenler gibi farklı çevrelerden okuyucuların ilgisini çekebileceği ve keyifle okunabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

Baker, M. E., Peel, H. A., & Peel, B. B. (2002). School/university partnerships: A viable model. *International Journal of Educational Management*, 16(7), 319-325.

Gönüllü Bir Çalışmadan “Fakülte-Okul İşbirliği Modeli” Projesine Uzanan Yolculuk. 20.11.2021 tarihinde <https://www.yeditepe.edu.tr/tr/haber/gonullu-bir-calismadanfakulte-okul-isbirligi-modeli-projesine-uzanan-yolculuk> adresinden erişildi.

Gray, B. (1989). *Collaborating: Finding common ground for multiparty problems*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Özcan, M. (2012). Okulda üniversite modelinde kavramsal çerçeve: Eylemdeki vizyon. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 1(1), 107-132.

Villegas-Reimer, E. (2003). *Teacher professional development: an international review of the literature*. UNESCO: International Institute for Educational Planning

Yazar Hakkında

Dr. Öğretim Üyesi Halim GÜNER



Lisans eğitimini Ortadoğu Teknik Üniversitesinde İlköğretim Matematik Öğretmenliği ana bilim dalında tamamlamıştır. 2018 yılında Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ABD'nda öğretim üyesi olarak çalışmaya başlamış ve halen çalışmaya devam etmektedir. Yükseköğretim, Lisans Eğitimi, Eğitim Politikası alanlarında Halim GÜNER'in çalışmaları bulunmaktadır.

Posta adresi: Kulp Yolu 7. Km. Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü.
Muş-Merkez
Tel (İş): +90 436 249 49 49
GSM: +90 505 732 39 94
Eposta: h.guner@alparslan.edu.tr